

ERIKSSUND Allhems förlag, Malmö 1967

Sigtuna stad (tidigare Ätlinghönda härad), Stockholms län

Ett härligt läge vid glittrande vatten, just där landsvägen går över sundet mellan Sigtunafjärden och Skolfjärden, har herrgården Eriksund, och det är en vacker gård med sitt lanterninkrönta mittparti och framspringande flyglar med altaner. I sin yttre gestalt visar huset alltigenom sen 1700-talskaraktär, och man anar inte att det rymmer en av landets märkligaste målade interiörer från vasatiden.

Det är till den intresset främst knyter sig, även om huset i övrigt kan uppvisa flera vackra gamla möbler och en blå sengustaviansk kakelugn.

Den äldsta byggnaden har utgjorts av en kanske i slutet av 1500-talet uppförd timmerbyggnad, som ännu är bevarad i nedre våningen. Huset påbyggdes och de båda flyglarna uppfördes på 1700-talet; de var ursprungligen friliggande men har senare sanmanförts med huvudbyggnaden.

Det var en av gårdens ägare på senare tid, konsthistorikern friherre Erik Langenskiöld som 1943 lät framtaga och restaurera Vasarummets målningar och som ställde dem och huset under riksantikvarieämbetets beskydd som kulturminnesmärke.

Det lilla rummet får en varmt ombonat stämning tack vare målningarnas finstämnda färgskala av rött, gult, vitgrått och grågrönt. Nederst löper ett målat draperi; därpå följer en bred, av kolonner indelad fris, som i sina olika fält uppvisar yppiga blomsterurnor — ett typiskt renässansmotiv — träd och blomsterslingor; därovan vilar en hård av fruktgirlander och mellan dem nedhängande klockor; takbjälkarna är dekorerade med spensligare rankor. Målningarna är anbragta direkt på de bilade timmerväggarna.

Förmodligen har hela huset varit dekorerat, ty i salongen på andra sidan om det stora vardagsrummet, som i äldre tid bör ha varit sal, har rester av en liknande dekoration tagits fram: träd, bladverk, frukter.

Det kan vara svårt att mera noggrant datera målningar av detta

ERIKSSUND. »Vasarummets» har märkligt välbevarade väggmålningar från omkring 1600.

I slutet på 1500-talet uppfördes här en timrad byggnad, som utgör den nuvarande undre våningen. Huset påbyggdes och fick sina flyglar i slutet av 1700-talet och har sedan flera gånger restaurerats.

slag, ty traditionen från vasaslottens väggdekorationer levde kvar en bra bit in på 1600-talet i provinsiala miljöer; man kan i sammanhanget tänka på sådana målade interiörer som i Kungsstugan i Örebro eller i Tovastugan, som nu flyttats till Nyköpings museum; de är från förra hälften av 1600-talet. Erikssundsmålningarna kan kanske vara något tidigare, från omkring 1600.

Enligt en obestyrkt tradition skall Gustav Vasa ha uppfört Erikssund åt hertig Erik; det verkar sägenartat, ty Erik hade långt förfärligare miljöer att vistas i. Erikssund har sitt stora intresse just däri att det ger en bild, om än fragmentarisk, av hur en liten frälsegård kunde te sig i slutet av vasatiden; exemplen är mycket få. I början av 1600-talet var gården i släkten Oxenstiernas ägo och övergick sedan till fältöversten greve Lars Kagg. Ägarlängden synes i övrigt vara bristfälligt känd, och gården har i senare tid bytt ägare många gånger.

Då generalkonsul Carl Schlyter 1919 förvärvade egendomen lät

han den undergå en genomgripande restaurering. Efter honom ägdes den bl. a. av friherre Langenskiöld och senare av direktörerna Laurin och Melin, vilka gjorde rent luxuösa anläggningar för uppfödning av travhästar. Detta har under den nuvarande ägaren direktör Ellert Larsson förblivit godsets specialitet.

AREAL:

Erikssund omfattar 250 har, varav 90 är odlad jord.

UR ÄGARELÄNGDEN:

1600-talets början Ätten Oxenstierna.
 1600-talet Lars Kagg, g. m. Agneta Ribbing.
 1900-talets början L. P. Johansson.
 1919 Genom köp Carl Schlyter.
 Genom köp friherre Erik Langenskiöld.
 Genom köp C. H. Brusell.

Nuvarande ägare: direktör Ellert Larsson.